

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

י"א.

עין משפט
נר מצוה

נא א מיי פ"ח מהל'
שגות הלכה א:
נח ב מיי שם הל' ו:
נח ג מיי שם הל' ז:

רבינו הגנאל

למכתב בהמה וחיה
לכדורי. דתני רב אומר
לקרא אני חיה. בהמה
למה נאמרה כר. כדכתיב
לעילא. אידי דכתיב
בהמה וחיה כתב נמי שרין
טמא ועלם. ודחנתא דבי
ר' ישמעאל כל פרשה
שנאמרה ועשית לא
נשנית אלא בשביל דבר
שנחזיש בה. ור' אליעזר
כיון דלא צריך לידע
באיה חטא הוא שחטא.
בה מאי דריש ביה.
ואמרין פרט למתעסק
בטמא שמינו חייב מאי
טעמא דבעינן בה כוון
לכך יחייב אבל דלא
קא מיכוון למעשה כלל
פטר. בין לר' אליעזר
בין לר' עקיבא על העלם
טומאה חייב על העלם
מקדש אינו חייב: בעא
מיניה רבא מרב נחמן
העלם טומאה והעלם
מקדש מהו. כגון שנעלם
ממנו שנטמא. וגם נעלם
ממנו שזה הבית בית
המקדש הוא. א"ל הרי
העלם טומאה בידו וחייב.
וא"ל רבא אדרבה הרי
העלם מקדש בידו ופטור.
ובא רב אשי ואמר חזוין
אי טומאה פריש כר.
ודחה רבינא דברי רב אשי
וא"ל לא שנא: ת"ר שני
שבילים אחד טמא ואחד
טהור הלך בראשון ולא
נכנס במקדש בשני ונכנס
חייב כר עד ר' שמעון בן
יהודה פטור בכלם משום ר'
שמעון. ואקשינן פטר

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדורי. זלא חיה נמי מני למדש
הכי אקרא אני בכל דבר טמא אללא לאו דוקא נקט
חיה וחיה נמי לא נכתבה אללא בשביל דבר שנמחש זה כדתנא
דבי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא

זהמה וחיה כדרי ותימה דזפרק
זהמה המקדש (חולין דף ע"א). משמע
דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל
חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש
משום דלינטריך זהמה טמאה
לגופה והשתא זלא חיה נמי הוה
דרשי ג"ש דזהמה למכל דבר טמא
נפקא ויש לומר דאי לאו זהמה
בכלל חיה לא הוה דרשי ג"ש
דזהמה טמאה אה"ה דכתיב בכל
דבר טמא אללא ה"א דחיה פרימי
לאשמועינן דבעינן ידיע אי צריך
איטמא אי צבילה איטמא אפילו
לרבי עקיבא אללא השתא דזהמה
בכלל חיה הוה כאלו כתב זהמה ז'
פעמים ש"מ לכדרי הוה דלתא ולר'
אליעזר אתא נמי לאשמועינן דבעינן
ידיע אי צריך אי צבילה איטמא
משרן וצבילה ולר"ע כיון דע"כ משום
דזהמה בכלל חיה כדפרישית מהשתא
ש"מ צבילה לא נכתב אללא בשביל
דבר שנמחש זה ולא צעין ידיע
זמאי איטמא: **פ"ח למתעסק.**
צפרק ספק חלל (כרימות דף ע"ב): מסיק
מתעסק דמאי אי דלחניס דעריות
חייב שכן נהנה אללא מתעסק דשבת
דשמואל וצקונטרס לא ק"ל דזוכיר
נמי מתעסק דעריות ומיהו תימה
דלמאי אינטריך זה פרט למתעסק
דשבת תיפוק ליה מטעמא דשמואל

דלמך דהס דפטור מטעם דבעינן מללכת מחשבת ואמילתא
דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב צבילים
ועריות למה לי למיפטריה שבת משום מללכת מחשבת ואי טעמא
דמללכת מחשבת עיקר למה לי למחייביה צבילים ועריות משום
דנהנה ונראה דאיכא מרי גוויי מתעסק כגון נתכוין לחמוך מחובר
זה וחתך מחובר אחר דמיפטר מטעם שלל נעשית מחשבתו
ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון
נתכוין לחמוך את התלוש ולהגזיח את התלוש למר כדאית
ליה ולמר כדאית ליה ונמצא מחובר דנעשית מחשבתו
ומיפטר משום זה פרט למתעסק וצתוריהו איירי שמואל ומשום
הכי קאמר כדכיתית אללא מתעסק דשבת דשמואל דאיירי נמי
לפרש אללא טעם דמללכת מחשבת דלא חייביה רבי אליעזר
וצביל נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נתכוין לחמוך מחובר
מללכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מללכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נתכוין לחמוך את
התלוש וחתך את המחובר ואיזה חייב נתכוין לחמוך את זה וחתך זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אללא נראה
כדפרישית: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** תימה דהכא ולקמן צפרק שלישי (דף ע"ב). גבי העלם שזבעה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"ב) גבי העלם שבת (העלם מללכת פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אללא התם אין סברא לחייבו על כל אמת ואמת דכיון דצבגגת שבת וזוין מללכות לא מיחייב אללא חדר השתא
נמי דשגג במללכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** אומר רבינו תם דלא מיפטר אללא מתעסק עולה
ויורד אללא חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמך צפ"ק (לעיל
דף ע"ג) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיון מכפר אלמלא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה משום זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלישי (דף ע"ב): גבי יש אוכל אכילה אמת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה כנשיא וכו' אלעזר ולוקמה דהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוה דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדלמרינן לקמן צפרק שלישי (דף ע"ב): גבי שזבעת העדות: **אמר רב אשי חיונן אי מטומאה קפריש בו.** תימה מנא
ידעינן כי משום דלמך טמא אתה ופירש דלמך אי הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמך אי
הוה א"ל נמי טמא אתה לא הוה פירש אללא השתא דא"ל כדכתיב פירש ונראה דרבי אשי לא בא לפשוט הצעיה אללא בא לפרש שפעמים
יש לצרר איה שכוה ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוה העלם
טומאה בידו ואם להפך הוה [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכוין צויה צויה ודאי מבעיה לן ולגבי שבת צפרק כלל גדול (דף ע"ב): י"ס
שכתוב זהו במילתיה דרבי אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי נריך לאודועיה אמללכות העלם מללכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דלמך נריך לפרש וכי מודעי ליה אמללכה לא נריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אללא גר' אי (ה) משבת
קפריש אי משום מללכה קפריש ועוד נראה לפרש צעין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דלע"ג
דאלו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ובעינן זה יש לפרש היא דלקמן (דף ע"ב): גבי העלם שזבעה והעלם חפץ והיה שבת: **ה"ר בראשון**
ונכנס בו. אי פריש אחר נמי חייב דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא אללא חייב צרה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

לכדרי. צפ"ק קמא (לעיל דף ע"א): אקרא אני חיה זהמה למה נאמרה כו':
פרט למתעסק. בדבר היתר וצא לידו איסור ולא נתכוין לגופה
של זו כגון נתכוין לחמוך את התלוש וחתך את המחובר נתכוין
לאשתו והרי אחרת עמה בזמנה ונשמטה אשתו וצאה אחרת
מתחת ואיזה חייב נתכוין לחמוך
כסבור תלוש ונמצא מחובר או כסבור
היום מול או כסבור מללכה זו מותרת
ומ"מ לזו נתכוין וכן צא על אחרת
ונתכוין לגוף זה כסבור היא אשתו: דרש
ששם מחליף כו'. כשהיה שונה משנתנו
פעמים מחליף דברי זה לכדרי זה ולא
היה מקפיד לפי שאין צנייהם חיוז
ופטור: **העלם זה וזה.** טומאה
ומקדש מהו ורבי אליעזר ור"ע
דפטרי על העלם מקדש: אי
טומאה פריש. אי מחמת טומאה
שהודע לו פירש מן העבירה (ו) ומציא
קרבן שאמרו לו טמא אתה: פרי
העלם טומאה בידו. איגלאי מילתא
שביאתו למקדש צביל העלם טומאה
היה: **הוא מקדש קפריש.** שאמרו לו
מקדש הוא זה ומחמת כן תוהא על
ציאתו ולא הזכירו לו טומאה איגלאי
מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו:
גלוס פריש מקדש כו'. כשהודיעוהו
אחד מהם שם אל לבו לומר מה צדך
ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם
שניהם היה בידו: **אלא לא שנא.**
ופטור: **אחד טמא.** מת קבור צו
וא"ל להלך שלא יאשהיל: **והלך צראשון.**
ואינו יודע אם בטמא אם טהור ולא
נכנס למקדש: **צני ונכנס.** וחזר
והלך צני יודע שהלך צנייהם והרי
הוא טמא ודאי ונכנס למקדש דהעלם

טומאה שנתעלם ממנו טומאה: חייב קרבן עולה ויורד שיש
כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך צראשון.** ידע שהוא ספק טמא:
ונכנס. למקדש דהעלם טומאה ששכת הלוכו צביל זו: והוא
ושנה. הוה צבילי שונה צבילי וטבל: וחזר והלך צני. יודע
שהוא ספק טמא: **ונכנס.** למקדש דהעלם טומאה: חייב. או
מחמת ציאה ראשונה או מחמת ציאה שניה דמה נפשך או ציאה
ראשונה או ציאה שניה צטומאה היתה: **ור"ש פוטר.** דאין כאן
כאחת מכוון ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של צביל
שני ספיקא היא שהרי טהור לו מטומאה ראשונה אם הראשון
הוא הטמא: **פוטר כגון.** אף צראשונה ולקמן [ע"ב] מפרש לה:

שמואל דמתעסק דמיפטר משום זה לר' אליעזר אללא חייב שאל חשש
וצביל נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נתכוין לחמוך מחובר
מללכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מללכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נתכוין לחמוך את
התלוש וחתך את המחובר ואיזה חייב נתכוין לחמוך את זה וחתך זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אללא נראה
כדפרישית: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** תימה דהכא ולקמן צפרק שלישי (דף ע"ב). גבי העלם שזבעה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"ב) גבי העלם שבת (העלם מללכת פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אללא התם אין סברא לחייבו על כל אמת ואמת דכיון דצבגגת שבת וזוין מללכות לא מיחייב אללא חדר השתא
נמי דשגג במללכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** אומר רבינו תם דלא מיפטר אללא מתעסק עולה
ויורד אללא חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמך צפ"ק (לעיל
דף ע"ג) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיון מכפר אלמלא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה משום זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלישי (דף ע"ב): גבי יש אוכל אכילה אמת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה כנשיא וכו' אלעזר ולוקמה דהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוה דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדלמרינן לקמן צפרק שלישי (דף ע"ב): גבי שזבעת העדות: **אמר רב אשי חיונן אי מטומאה קפריש בו.** תימה מנא
ידעינן כי משום דלמך טמא אתה ופירש דלמך אי הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמך אי
הוה א"ל נמי טמא אתה לא הוה פירש אללא השתא דא"ל כדכתיב פירש ונראה דרבי אשי לא בא לפשוט הצעיה אללא בא לפרש שפעמים
יש לצרר איה שכוה ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוה העלם
טומאה בידו ואם להפך הוה [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכוין צויה צויה ודאי מבעיה לן ולגבי שבת צפרק כלל גדול (דף ע"ב): י"ס
שכתוב זהו במילתיה דרבי אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי נריך לאודועיה אמללכות העלם מללכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דלמך נריך לפרש וכי מודעי ליה אמללכה לא נריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אללא גר' אי (ה) משבת
קפריש אי משום מללכה קפריש ועוד נראה לפרש צעין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דלע"ג
דאלו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ובעינן זה יש לפרש היא דלקמן (דף ע"ב): גבי העלם שזבעה והעלם חפץ והיה שבת: **ה"ר בראשון**
ונכנס בו. אי פריש אחר נמי חייב דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא אללא חייב צרה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

(א) לעיל ו. חולין ע"א.
(ב) צ"ק טז: טוטה ג.
(ג) נמנות י. בטוטה מג.
(ד) כרימות טז. ד. שבת ע.
(ה) נפקין טז.
(ו) כרימות יז: יט. נבל
הטומא עד סופו. (ז) כש"ל
מ"ז. (ח) העלם מללכות כ"ל.
כש"ל. (ט) וגי' מהכ"א
משום שבת.

תורה אור השלם

1. או הודע אליו חטאתו
אשר חטא בה והביא את
קרבנו שיעור עוים את
הקרבן: וקרא רב כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק.
ג"כ עיין בזהב"ח דף ע"ב
ע"ב ובהזכיר דף ע"ב:

מוסף רש"י

כל פרשה שנאמרה
וגשנית כו'. אורחיה
דקרא לחזר ולשטת את
האמור מפי דבר אחר
המתחשק כשילמנו (ח"ט)
אחד טמא ואחד
טהור. ואין יודע איהו
טמא ואיהו טהור (כרימות
י"ח). ולא נכנס. למקדש
(ש"ס). בשני ונכנס.
למקדש. ובכניסתו נעלמו
ממנו מקדש ודע טומאה,
דהוה ליה ידיעה בתחלה
ובפך והעלם צנייהם (ש"ס)
ושמ"ח. חייב. על ציאת
מקדש. דמה נפשך איכא
ידיעה ודאית וטמא הוא
שהרי הלך צנייהם (ש"ס).
ואח"כ הלך בשני
ונכנס. ובכניסתו צני
נעלמה ממנו טומאה
דכניסה ראשונה. חייב
(ש"ס). ר"ש פוטר. צו,
דשני טומאות נינהו, אללא
חדא ותדא כניסה איכא
לממיר שצ"ל זה הוא
הטהור והלך לביא ידיעה
ודאית בתחלה. ובטומאת
מקדש צעין ידיעה בתחלה
ובפך והעלם צנייהם.
ותיק' דמחייב מפרש
טעמיה לקמן (ש"ס י.).